

driëntwintigste jaargang
nummer 1
2008

de Duinstag

vogel- en natuurclub Katwijk

De natte en saaie winter hebben we inmiddels gelukkig achter ons gelaten. Het is voorjaar en dat mogen we weten ook. De eerste twee weken van mei werd het kwik omhoog gekrikt en kon de show beginnen. Door de krachtige oostenwind werd menig roofvogel richting de kust geduwd, met als gevolg leuke aantallen van onder andere Zwarte Wouwen en Visarenden. Maar de krenten in de pap waren toch wel het adult mannetje en eerste-jaars mannetje Roodpootvalk een dik uur jagend boven Lentevreugd op zaterdag 10 mei, een dag later gevolgd door een langsvliegende Roodstuitzwaluw langs de nieuwe telpost in het zuidelijk deel van Berkheide.

Dit nummer is met name een terugblik op vorig jaar. Zo wordt – aan de hand van gegevens van Vogelringstation Meijndel – uitgebreid verslag gedaan van de invasie van Vuurgoudhanen van afgelopen najaar in onze contreien. Ook de broedvogelresultaten van het Heerenschoolbos worden onder de loep genomen. Heel interessant is het artikel van Vincent van der Spek over het voorkomen van de Grote Gele Kwikstaart in onze regio. Deze soort kennen we vooral als trekvogel van de trekteleposten en als overwinteraar in de bebouwde kom, maar als broedvogel in onze buurt kenden wij deze soort tot voor kort nog niet.

De beide lezingen in de Roskam waren opnieuw een succes. De avond van de eerste vrijdag van februari werd gevuld door een boeiende lezing van topfotograaf Bas van den Boogaard, met een reisverslag over de uitlopers van de Himalaya tot de moerasgebieden van Bharatpur. Hoogtepunt van de avond waren de prachtige opnamen van een Tijger. In maart was het (opnieuw) de beurt aan Marc Guyt. Deze Katwijkse vogelfotograaf heeft al menig keer zijn kunsten aan ons vertoond en ondanks de hoge verwachtingen stelde hij ons ook deze keer niet teleur. Tijdens zijn reis in maart 2007 naar Hokkaido, het noordelijkste eiland van Japan, heeft hij prachtige opnamen gemaakt van onder meer de indrukwekkende Stellers Zearend.

Voor de komende periode zijn er geen lezingen of excursies gepland. Voor het laatste nieuws, meer informatie, een gezellige Meet & Greet en bovendien de actuele waarnemingen van ons waarnemingengebied verwijzen wij u graag naar onze website www.birdclubkatwijk.nl

Let tevens op de aankondigingen van activiteiten via de lokale media.

*Arjan van Egmond
mei 2008*

De Dwergooruil op Willem van den Bergh in Noordwijk

*Een klein deel van de circa 250 vogelaars die op de melding van de Dwergooruil afkwamen,
Willem van den Bergh, Noordwijk, 26 mei 2008 (René van Rossum)*

Het is vrijdag 23 mei 2008. Annelies Marijnis meldt om ongeveer 01.00 uur aan de leden van de Noordwijkse mailgroep het volgende:

Hallo, rond 23.50 uur fietste ik na een Gierzwaluwinventarisatie naar huis langs de Berghstichting en ik hoorde een vreemd geluid, duidelijk te horen vanaf het fietspad met bijna windstil weer. Ik ben gaan luisteren op het terrein zelf en daar hoorde ik het heel vlakbij. Wie kan mij vertellen wat het is? Het geluid lijkt op een Dwergooruil, maar het is heel regelmatig, en het volgt elkaar, dacht ik, iets sneller op dan een Dwergooruil, het hield ook een kwartier aan (ben toen maar naar huis gegaan) en lijkt ook wel op een Vroedmeesterpad maar het geluid wat die maakt lijkt mij lager. Het is geen Bruine Pad en ook geen Rugstreeppad volgens mij. Ik heb het geluid een keer eerder gehoord bij de woning van Anneke Swanen in Valkenburg, vorig voorjaar. Wie weet welk

beest dit geluid maak? Ik hoorde het bij wat dennenbomen in de buurt. *Annelies*

Deze mail was de voorbode tussen een mailwisseling tussen mij en Annelies:

Vrijdag 23 mei

BAS: Hoi Annelies, wat voor een soort geluid was het? Een beetje mechanisch klinkende fluittoontjes of meer een "natuurlijk" geluid? Misschien kun je de geluiden van vroedmeesterpadden beluisteren op www.ravon.nl. De roep van de Dwergooruil is beluisteren op <http://owlpages.com/sounds.php> (ergens halverwege de pagina onder "*Otus scops*"). Vroedmeesterpadden zitten iig in Meijendel (Kievitsduin) en in Den Haag zelf, en er zit ook een populatie in

Amsterdam. Dit zou een nieuwe locatie van Vroedmeesterpad kunnen zijn. Waar had je het geluid exact? Misschien ga ik vanavond luisteren? Ik plaats jouw bericht ook op de site van birdclubkatwijk. Weten anderen het ook en kunnen anderen ook gaan luisteren.
Groetjes Bas

ANNELIES: Ha Bas, voor mij klonk het natuurlijk. Ik ken de geluiden van de Dwergooruil en Vroedmeesterpad goed maar haal ze wel eens door elkaar. De Vroedmeesterpad herhaalt sneller achter elkaar. Ik heb de links beluisterd maar het geluid lijkt nog het meest op de Dwergooruil maar dan houdt het minder lang aan. Het hield ook een keer even op en daarna hoorde ik het weer. Het klonk niet mechanisch. Ik ben vanochtend gaan kijken en er is wel een poeltje en een huis in de buurt. Wil Heemskerk suggereerde een Huiskrekel of een alarm! Je neemt de hoofdingang van de Bergstichting, bij de kruising zie je het bord Driehoekweg. die ga ja in, dus links, vervolgens een bobbel over

de weg kom je tegen en daarna een nieuw weggetje met zand en keitjes naar rechts. Daar even voor dat poeltje hoorde ik het geluid. Ik ga nog wel even verder zoeken op de geluidensite. *Dank je, Annelies*

BAS: Hoi Annelies, Als ik het dus goed heb, ga je het terrein op en vervolgens met de bocht mee naar links (in die bocht kun je ook naar rechts richting restaurant). Net na de bocht heb je een verkeersdrempel en rechts verpleegsterswoningen. Even verderop parkeerplaatsen aan je rechterhand en links het grote grasveld. Daar heb je dus een nieuw weggetje???? Het zou een klassieke fout zijn hoor! Er zijn genoeg vroedmeesterpadden in Nederland uitgescholden voor Dwergooruil, door ervaren vogelaars haha Een 2-tal jaar geleden zelfs nog in Kievitsduin Meijndel, waar heel wat vogelaars op af geweest. Laat ik het zo zeggen, ik acht de kans groter dat het gaat om een vroedmeesterpad dan om een Dwergooruil eigenlijk. *Groetjes Bas*

Dwergooruil, ringvangst te Eilat, Israël, maart 1990 (René van Rossum)

Zaterdag 24 mei

ANNELIES: Ha Bas, ben ik weer, ik hoorde het vanavond weer, begon om 10 voor half 11. Ik hoorde verpleegsters zeggen: wat is dat voor een geluid dan". Ik ben er naar toe gelopen en ze hadden het nooit eerder gehoord. Je hoort het heel duidelijk vanaf de Driehoekweg. Nu direct na de bobbel op de weg rechtsaf, daar zie je wat huizen in een kring, het komt uit de richting van het watertje. *Annelies*

Zondag 25 mei

BAS: Hoi Annelies, Ik moet eerlijk bekennen dat ik nog niet ben wezen luisteren. Ik denk wel dat ik weet welke plek je bedoeld. Het zijn de huizen van lichtgrijs steen toch? Vanavond wordt voor mij niks om te luisteren, maar misschien morgenavond wel. Ben benieuwd! Ben je er zelf al een beetje uit wat het geluid maakt?? *Groetjes, Bas*

ANNELIES: Bas, ik hoop dat iemand toch even gaat luisteren. Ik denk steeds meer aan een Vroedmeesterpad. Ik heb ook Wil Heemskerk gevraagd of ie wil gaan luisteren. Het zou toch leuk zijn als er een nieuwe kolonie van deze padden hier in de buurt zou zitten. *Annelies*

HET VERVOLG

Achteraf is makkelijk praten en had ik veel eerder moeten gaan luisteren, maar uiteindelijk is het toch nog goed gekomen. Goed, en toen was het zondagavond 25 mei 2008. Thuis op de laptop het geluid van Vroedmeesterpad en Dwergooruil nog maar eens

beluisterd en tegen Angélique gezegd dat ik vanavond toch "even" ga luisteren. Haar vraag natuurlijk: blijf je lang weg? Nou was het niet van plan, want zou gaan om een pad (het werd dus 01.45 uur.....).

Zodoende rijd ik zondag rond 22.30 uur het terrein van Willem van den Bergh op, met de autoraampjes open. Nog voordat ik mijn auto geparkeerd heb hoor ik het geluid luid en duidelijk in de richting van Kersenhof. Dit klinkt niet als Vroedmeesterpad, maar als Dwergooruil! Na wat krachttermen kom ik tot bedaren en luister ik het geluid na van Dwergooruil wat op m'n telefoon staat en roep bij me zelf dat dit geluid toch wel heel sterk lijkt op Dwergooruil! Op een paadje ten westen van Kersenhof loop ik Wil Heemskerk tegen het lijf die het geluid bezig was met het opnemen van het geluid. Hij vertelde dat het zeer zeker om een Dwergooruil gaat. Hij herkende het geluid uit Frankrijk en het geluid had zich al een paar keer verplaatst van boomtop naar boomtop. Tsja, en ik? Ik heb zeer weinig ervaring met zowel Dwergooruil (in 1998 gehoord in de Ooijpolder bij Nijmegen gehoord) als Vroedmeesterpad (een paar keer in Limburg gehoord), maar het geluid kwam niet overeen met de geluiden van Vroedmeesterpad op de CD "Frog Talk" van Jean C. Roché zoals ik het eerder op de avond thuis had beluisterd. En dan kan je als vogelaar op dit tijdstip maar 1 ding doen: anderen wakker bellen en wel zo snel mogelijk!

Als eerste Ab Steenvoorden gebeld met de mededeling dat het geluid uit de bomen kwam en dat het volgens mij "gewoon" om een Dwergooruil ging. Daarna Ben Wielstra (die al in Enschede zat) en Casper Zuyderduyn gebeld. Casper lag al in bed maar kwam er gelijk aan. Ondertussen was Ab gearriveerd en die vond het geluid zeer goed klinken voor Dwergooruil. Casper kwam even later en die beaamde het. Maarten Wielstra, die gebeld was door broer Ben, belde ondertussen helemaal in de stress op en hoorde het geluid via de telefoon, hing weer op (er was geen normaal gesprek meer mee te voeren) maar belde 2 minuten later weer terug toen hij wat tot bedaren was gekomen. En daarna ging de tamtam snel. Door Casper, Ben en mijzelf werden andere lokale vogelaars op de hoogte gesteld waaronder Gijs vd Bent en René van Rossum die allebei erg verbaasd reageerden maar live konden meegenieten want de vogel was knoerthard aan het roepen tijdens het telefoongesprek. Helaas nam niet iedereen op: Luuk Punt lag al op 1 oor en had zijn telefoon in de keukenla liggen en Rein Genuït was op visite bij de burens. Rond 23.30 uur stonden we met 9 mensen (6 vogelaars, 3 aanhang) te genieten van een roepende Dwergooruil.

Maar wat nu? De vogel doorgeven via de DBA-vogellijn in de wetenschap dat je op privé-terrein staat waar tevens mensen met een verstandelijke beperking wonen die rust en regelmaat nodig hebben? Na overleg met Gijs, in zijn hoedanigheid als voorzitter van

de Dutch Birding Association, toch besloten de vogel door te geven. Wel met de mededeling dat de vogel op een zorginstelling zit en dat men hier wel rekening mee moeten houden. Vervolgens begonnen daarna de vogelaars van buiten de regio langzaam binnen te druppelen. Rein Genuït werd naar de plek geloodst, parkeerde zijn auto en liet, op verzoek van Casper Zuyderduyn de koplampen van zijn auto aan staan. Terwijl we staan te luisteren naar de Dwergooruil, stopt de vogel met roepen, waarna opeens een grijzige schim van boomtop naar boomtop vliegt pal boven de geparkeerde auto's, vanaf de plek waar de uil even daarvoor aan het roepen was! Annelies Marijn is was ondertussen uit bed gebeld en kwam ook even polshoogte nemen. Helemaal beduusd vanwege haar ontdekking, werd zij door Maarten Wielstra uitbundig omhelst en gefeliciteerd door de andere vogelaars. De vogel is vervolgens nogmaals doorgegeven met de mededeling dat een Voedmeesterpad 100% was uitgesloten. Ook wat mensen van de zorginstelling zelf kwamen polshoogte nemen, waarbij 1 persoon wist te vertellen dat ze al vanaf 12 mei 2008 zich afvroegen wat dat "alarm-achtig geluidje" nu toch was. De vogel blijkt er dus al bijna 2 weken te zitten!

De vogel bleef in ieder geval tot 01.30 uur vrijwel constant roepen. Op de momenten dat de vogel ophield met roepen, verplaatste hij zich naar een andere zangpost om vervolgens daar weer verder te gaan met

afkwamen, Willem van den Bergh, Noordwijk, 26 mei 2008 (René van Rossum)

roepen. Soms had de roep een andere toonhoogte dan normaal (meestal op de momenten dat de vogelaars wat rumoeriger waren), waarna de vogel weer "terugviel" in de roep met een "normale" toonhoogte. Het geluid (ook het geluid met een andere toonhoogte) komt overigens perfect overeen met de geluiden van Dwergooruil te vinden op de 17-delige CD-serie "Die Vogelstimmen Europas" van Andreas Schulze en Karl-Hein Dingler. Met een nachtkijker is nog geprobeerd de vogel in beeld te krijgen maar daarvoor zat de vogel helaas te hoog in de kruinen van de bomen.

Maandag 26 mei 2008 stond voor mij in het teken van het regelen van de te verwachte toeloop. Er is contact gezocht met mevrouw De Groot van 's-Heerenloo West-Nederland om te peilen hoe zij het zouden vinden dat er honderden mensen na 22.00 uur op het terrein aanwezig zou zijn om naar de uil te luisteren. Na intern overleg binnen 's-Heerenloo, wist ze me te vertellen dat de directeur er positief tegenover stond. Wel moesten bepaalde regels in acht worden genomen om alles in goede banen te leiden. Deze "spelregels" zijn vervolgens, met hulp van Wietze Janse (waarvoor dank) via internet en de DBA-vogellijn bekend gemaakt. Zodoende stonden er op maandagavond tenminste 200 (mogelijk zelfs 250-300!) vogelaars te wachten op de vogel; een massatwitch! Rond 22.15 uur riep de vogel 3x kortstondig. Om 22.45 uur riep de vogel gedurende 10 minuten vrijwel constant. Iemand heeft geteld dat de vogel in die 10 minuten meer dan 100 keer achter elkaar riep! Vervolgens begon het langdurig te regenen en stopte de vogel met roepen. 's-Heerenloo had voor de avond een extra beveiliging ingehuurd. Mede hierdoor maar ook door de sociale controle tussen de vogelaars onderling, waarbij enkele lokale vogelaars een grote rol hebben gespeeld (René van Rossum, Rein Genuit, Wouter Teunissen om wat namen te noemen), is de avond rustig en netjes verlopen.

Op 27 mei heb ik wederom contact gezocht met mevrouw De Groot, om te vragen hoe zij de twitch hebben ervaren. Zij wist te vertellen dat ze hartstikke tevreden waren met het verloop gedurende de avond, maar waren toch wel verbaasd te horen dat er zoveel mensen zijn komen luisteren.

Indien aanvaard door de CDNA betreft het hier het 8e geval voor Nederland t/m 2008, met eerdere gevallen op:

- 8 september 1890: Rotterdam westerkade, Zuid-Holland, dood gevonden
- maart 1906: Gulpen, Limburg, dood gevonden;
- 26 mei 1958: Langweer, Friesland, dood gevonden;
- 7 juli 1967: Rotterdam-west, Zuid-Holland, vangst;
- 12 mei 1970: Delft, Zuid-Holland, vangst;
- 17 mei t/m 11 juni 1998: Ooijpolder bij Nijmegen, Gelderland, roepende vogel;
- 8 mei 2003: Stavoren, Friesland, dood gevonden.

De vogel van Willem van den Bergh betreft zodoende de eerste sinds 2003 (een dode vogel gevonden in Stavoren), het 4e geval voor de provincie Zuid-Holland maar nog belangrijker pas het 2e twitchbare geval voor Nederland!

Al met al is het een erg leuke waarneming waar een hoop mensen van hebben genoten. Rest mij niets anders dan 's-Heerenloo West-Nederland te bedanken voor het mogelijk maken van de massa-twitch, maar bovenal Annelies te bedanken voor het ontdekken van de Dwergooruil! Annelies heeft van Wil Heemskerk ondertussen op CD de opnames van de Dwergooruil van zondag 25 mei ontvangen met de mededeling dat zij zich nu zeker niet meer zal vergissen in het geluid.

Bas van der Burg

met medewerking van Annelies Marijn

Grote Gele Kwikstaart ♂,
De Wollebrand, Naaldwijk,
juli 2006 (Ruud Wielinga)

De Grote Gele Kwikstaart *tussen Noordwijk en het Westland*

De Grote Gele Kwikstaart *Motacilla cinerea* is al jaren volop in beweging, in Europa, Nederland én Zuid-Holland. Het aantal trekkers in onze regio neemt toe, de soort is de afgelopen decennia steeds meer gaan overwinteren in stedelijk gebied en recentelijk zijn zelfs broedterritoria vastgesteld. Dit artikel geeft een korte samenvatting van deze ontwikkelingen langs de Zuid-Hollandse van Noordwijk tot en met het Westland. Een uitgebreider artikel zal in een later stadium (elders) gepubliceerd worden.

De laatste 150 jaar breidde Grote Gele Kwikstaart zich in noordelijke en noord-westelijke richting uit over Europa, waarbij Nederland vermoedelijk aan het einde van de 19^e eeuw gekoloniseerd werd. Behoudens enkele dips na strenge winters breidt de soort zich sindsdien uit in ons land. In Nederland broedde de soort in de periode

1998-2000 in de regio's Twente, de Achterhoek en Zuid-Limburg met 240-300 paar; een aanzienlijke stijging ten opzichte van de 110-175 paar medio jaren zeventig (Kwak 2002). Sinds 1995, en in toenemende mate sinds 2000, wordt in Noord-Brabant gebroed; met in 2007 48 paar (bron: www.grotegelekwik.nl). Nederlandse broedvogels

zwerfen of trekken weg richting België en Frankrijk. In de traditionele broedgebieden in Limburg en de Achterhoek wordt hun plaats 's winters (deels) ingenomen door Belgische en Duitse vogels (Kwak 2002). De meest noordelijke vogels in Europa zijn trekkers, en dat zijn met name de vogels die langs de kust op trek worden waargenomen. Tot en met 2006 zijn 13 in Nederland geringde Grote Gele Kwikstaarten in het buitenland teruggemeld. Veruit de meeste terugmeldingen komen uit België (8). Voorts zijn er meldingen uit Zweden, Denemarken, Groot-Brittannië en Frankrijk (2). Tevens zijn in Nederland 22 meldingen van elders geringde Grote Gele Kwikstaarten bekend. Deze kwikken waren afkomstig uit Zweden (12), Noorwegen (4), België Duitsland, Polen en Groot-Brittannië (allen 1) (bron: Vogeltrekstation Heteren).

Trek

In dit artikel worden gegevens gepresenteerd van drie landtrekelposten langs de kust in onze regio: de Puinhoop (Katwijk aan Zee), de Vulkaan (Den Haag) en de Bloedberg (Monster). De voorjaars trek (1 januari - 30 juni) gaat door het gebrek aan stuwing vrij onopvallend voorbij. Van de Bloedberg en de Vulkaan zijn tussen 2002 en 2007 gegevens over voorjaars trekkers verzameld (Op de Puinhoop is in het voorjaar niet geteld). Op 52 dagen zijn in totaal 114 Grote Gele Kwikstaarten gezien. De piek van de trek ligt tussen de tweede decade van maart en de tweede decade van april. De mediane doortrekdatum ligt in dit databestand op 27 maart. In het najaar (1 juli - 31 december) kan geen enkele andere telpost in Nederland tippen aan de aantallen die langs de Vulkaan en in iets mindere, maar nog steeds indrukwekkende mate langs de Bloedberg worden waargenomen. Er is sprake van een toename van de trekaantallen. Zo zijn vanaf 2002 vele oude dag- en jaarrecords

gebroken, terwijl er geen sprake was van toename in telintensiteit (zie tabel). De trek vindt met name plaats tussen de tweede decade van september en de tweede decade van oktober. Aan de hand van de ingevoerde gegevens (460 data-entries van ruim 5.900 exemplaren; www.trektellen.nl) is de mediane doortrekdatum vastgesteld op 4 oktober.

Tabel 1
Toenemende najaarstotalen van trek-kende Grote Gele Kwikstaarten langs de Vulkaan

jaar	aantal	jaar	aantal
1984	96	1995	670*
1985	154	2002	786
1986	155	2003	699
1987	100	2004	822
1988	151	2005	775
1989	247	2006	955
1990	565	2007	534
1991	124		

* alleen gegevens september, oktober en november beschikbaar

Ringvangsten VRS Meijndel

Er zijn door VRS Meijndel alleen vangpogingen ondernomen van half september tot eind oktober. In de periode 2002-2007 zijn 123 Grote Gele Kwikstaarten geringd. De vroegste vangst dateert van 14 september, de laatste van 31 oktober. De mediane vangdatum ligt op 7 oktober. Het ringstation heeft twee elders geringde vogels teruggevangen ('controles'):

1. Op 15 oktober 2003 werd een eerstejaars gevangen met een ring. De vogel bleek maximaal anderhalf uur eerder geringd door VRS Van Lennep, Kennemerduinen, hemelsbreed ca. 35 km van VRS Meijndel verwijderd.

2. Op 6 oktober 2007 werd een eerstejaars

*Grote Gele Kwikstaart ♂, De Wollebrand, Naaldwijk, gemeente Westland, juli 2006
(Ton van Schie)*

vogel gevangen met een Deense ring, een noviteit voor Nederland. Tot op heden is er nog geen reactie uit Denemarken ontvangen.

Winterterritoria

Bijlsma et al (2001) komt tot een landelijke aantalschatting van 100-500 overwinterende exemplaren. Opmerkelijk genoeg wordt overwinteren in steden niet genoemd. Er werd historisch ten minste incidenteel in stedelijk gebied overwinterd, zo tonen enkele oude Haagse bronnen aan. Zo maakt Tolsma (1929) melding van maximaal drie overwinteraars bij een slaappleaats op het eiland in de Hofvijver, in het centrum van Den Haag. Tevens nam hij overdag overwinteraars waar in het Haagse Bos.

Het wintervoorkomen lijkt in de jaren negentig een vlucht te nemen (o.a. Roos

et al 1995). Deze toename is deels reëel en deels te herleiden tot verbeterde veldkennis en communicatiemiddelen (Altenburg & van Oers 2003). Van Grote Gele Kwikstaarten is bekend dat ze strenge winters zeer slecht verteren (Sharrock 1976). De laatste strenge winter was meer dan een decade geleden (1995/1996), dus mogelijk hangt de toename daarmee samen. De eerste telling in Den Haag dateert van de winter van 1994/1995 (Roos et al 1995), waarbij op 20 locaties 28 exemplaren werden gevonden. In 2002/2003 werden 30 locaties bekend, van in totaal 38 exemplaren. In 2007/2008 werd in Den Haag een recordaantal Grote Gele Kwikstaarten genoteerd. Na correctie van clusters van waarnemingen blijven 46 (cluster)locaties en 54 exemplaren over. Negen vogels werden maar eenmaal gemeld. Altenburg (2003) hanteert het

criterium dat een vogel minimaal tweemaal moet worden vastgesteld om een zekere overwinteraar vast te stellen. Het minimum aantal vastgestelde winterterritoria is daarmee 45-54 exemplaren. Heunks (2003) gaat voor de stad Utrecht uit van één overwinterende Grote Gele Kwikstaart per vierkante kilometer stedelijk gebied. Mits de theorie klopt én ook voor Den Haag opgaat, zou het aantal overwinteraars op ca. 80 komen. Een schatting van 46-80 overwinteraars lijkt niet irreëel.

In Wassenaar werd uitsluitend overwinterd op buitenplaatsen: 6-7 exemplaren werden in het Wassenaarse deel van Meijndel en de landgoederengordel geteld. Rijswijk was goed bezet, met 10-14 exemplaren (1-2 in het buitengebied). In Leidschendam-Voorburg werden minimaal vijf exemplaren in stedelijk gebied en twee in het buitengebied vastgesteld (Leidschendammerhout). Ook van het Westland is bekend dat een klein aantal exemplaren overwintert. Een structurele telling ontbreekt. Er is sinds de jaren negentig een toename van het aantal winterwaarnemingen in en rondom Noordwijk. Ten zuiden van Noordwijk overwinteren in het buitengebied 9-12 Grote Gele Kwikstaarten (Spienburg 2007), in het dorp zelf maximaal drie (Verkade 2001). In dit licht bezien vallen de gemelde aantallen uit Katwijk (vier zekere en twee mogelijke) en Leiden en Oegstgeest (7) tegen. In tegenstelling echter tot wat het beperkt aantal meldingen suggereert, zouden Grote Gele Kwikken 's winters in Leiden vrij algemeen zijn (pers. Med. Wouter Teunissen). Voorts kwamen nog losse meldingen uit Valkenburg en Rijnsburg (2). Uitgaande van de bovenstaande tellingen ligt het absolute minimum aantal Grote Gele Kwikstaarten dat in de regio overwinterde op 91 exemplaren, en ligt het maximaal getelde aantal op 137. Daarbij komt dat in het Westland niet geteld is en dat Leiden wellicht onder-

teld is. Een regionale schatting van 100 – 150 overwinteraars is daarom reëel.

Slaapplaatsen in de winter

Grote Gele Kwikstaarten slapen zowel individueel als in groepsverband (Poot et al 1986; Heunks 2003). Slaapplaatsen vormen doorgaans een goede indicator voor aantallen overwinteraars (Heunks 2003). In Den Haag werd in februari 2005 een slaapplaats gevonden bij de Westermolens van minimaal vijf exemplaren (pers. med. Rinse van der Vliet); de enige tot nu toe. In de winters daarna was de plek niet bezet (pers. obs).

Zomerterritoria

Naaldwijk

In het voorjaar van 2006 werd langdurig een paartje Grote Gele Kwikstaarten waargenomen in een natuurontwikkelingsgebied en retentiebekken de Griendplas, bij De Wollebrand, Naaldwijk, gemeente Westland. Op 15 juli vlogen vier jongen uit. Na een geval bij Den Oever in 2000 (Kwak 2002) betekende dit het tweede broedgeval voor West-Nederland, en het eerste voor Zuid-Holland. In 2007 kwamen de vogels opnieuw tot broeden. Op 13 mei waren van het eerste broedsel (minimaal) twee jongen uitgevlogen. Daarna volgde een tweede broedsel. In de laatste decade van juni vlogen vier jongen uit (pers. med. Jacco Duindam en Ton van Schie).

Katwijk

Ook in Katwijk werd een territorium vastgesteld. Langs het Additioneel Kanaal werd bij de Biltlaanbrug op 6 juni 2007 een paartje vastgesteld dat territorium-indicerend gedrag vertoonde (het mannetje verzamelde nestmateriaal). In de daaropvolgende weken werden de vogels onregelmatig gemeld, maar na 29 juni werd er hier geen meer gezien. Op 15 juli hield zich wel nog een paartje op bij de Binnen-

watering. Mogelijk is het paar verstoord door baggerwerkzaamheden ter plaatse (van der Burg 2007).

Leiden

Niet eerder gepubliceerd is dat in 1991, 1993 en 1994 langs de Schelpenkade in Leiden, nabij de voormalige locatie van het Rijksherbarium Leiden, telkens tot de zomervakantie een paartje Grote Gele Kwikstaart werd gezien (pers. Med. Leo Jalink). In de zomer zelf was de waarnemer niet aanwezig, zodoende is broeden niet bevestigd.

De toekomst?

Nu de Grote Gele Kwikstaart al met twee territoria aanwezig is langs de Zuid-Hollandse kust en de trekaantallen en wintergevallen toenemen, kan men zich afvragen: waar houdt de opmars van deze soort op? In de stad Utrecht heeft in 2007 langs een kanaal een paar gebroed dat twee jongen grootbracht (de Bruijn 2007). Met de gegevens uit Katwijk en Leiden in het achterhoofd (beide paartjes zaten binnen de bebouwde kom) is de volgende stap dus wel degelijk mogelijk: de Grote Gele Kwikstaart als broedvogel in de stedelijke omgeving van de Zuid-Hollandse kust.

Dankwoord

De volgende personen hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van dit artikel. Ruud Altenburg, Jacco Duindam (Westland), Leo Jalink (Leiden), Kees Mostert (Leiden), Martin Poot, Ton van Schie (Westland), Gerrit Speek (Vogeltrekstation in Heteren), Gerard Troost (www.trektellen.nl), Jacques Ruinaard, Peter Spierenburg, Rinse van der Vliet, VRS Meijndel, Wouter Teunissen en alle waarnemers van wintergevallen.

Literatuur

- Altenburg, R G M & J H van Oers. 2003. De Grote Gele Kwikstaart als doortrekker en wintergast in de regio Groot-Amsterdam. De Gierzwaluw 41(2)
- Bijlsma, R G, F Hustings & C J Camphuysen. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland deel II), p. 3338-339. GMB Uitgeverij/KNNV uitgeverij. Haarlem/Utrecht
- van der Burg, B. 2007. Leuke en zeldzame (broed) vogels in 2007: een eerste impressie. De Duinstag 2007 (2): p. 2-10
- de Bruijn, L L M. 2007. Broedgeval van Grote Gele Kwikstaart in de stad Utrecht. De Kruisbek 50 (4): p. 13-15
- Crèvecoeur, A. 1914. Avifauna van Den Haag en Omstreken. Jaarbericht CNV nr 4: 33-61.
- Glutz von Blotzheim, U.N. en K.M. Bauer. 1966-2001. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Aula-Verlag. Wiesbaden.
- Heunks, E. 2003. Overwinterende Grote Gele Kwikstaarten in Utrecht-stad en omgeving; een eerste schatting. De Kruisbek 46: p. 28-34
- Kwak, R. 2002. Grote Gele Kwikstaart Motacilla cinerea. In: SOVON Onderzoek Nederland, Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000, p. 330-331. Nationaal natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland. Leiden
- Roos, M, V van der Spek & J Stuur. 1995. Overwinterende Grote Gele Kwikstaarten in Den Haag. De Wulp 26 (4): p. 6-8
- Sharrock, J. T. R. 1976. The Atlas of Breeding Birds in Britain and Ireland. Berkhamsted
- Spierenburg, P. 2007. Opvallende waarnemingen januari-maart 2007. De Strandloper 39(2): p. 22-23
- Verkade, H. 2001. Overwinterende Grote Gele Kwikstaarten in Noordwijk-Binnen. De Strandloper 2001 (1): p. 28-29

websites

- <http://www.grotegelekwik.nl>
- <http://home.kabelfoon.nl/%7Eduindam/>
- <http://www.trektellen.nl>
- <http://www.vwgdenhaag.nl>

*Vincent van der Spek,
Koningin Emmakade 92,
2518 RM Den Haag,
06 41009889*

Vuurgoudhaan-influx

in het najaar van 2007

Gedurende het najaar van 2007 werd Nederland overspoeld door Vuurgoudhaantjes *Regulus ignicapilla*. In dit artikel wordt het verloop van de influx in beeld gebracht aan de hand van veldwaarnemingen uit ons gebied en ringgegevens van VRS Meyendel.

De Vuurgoudhaan is een West-Palearticische endem. Buiten Europa komen ze slechts in een strookje Noordwest-Afrika en wat flinters van Turkije voor. De soort kende begin vorige eeuw een opmars in noordwestelijke richting en heeft vanuit warmere regionen West-Europa gekoloniseerd. Het eerst gedocumenteerde Nederlandse broedgeval vond nog maar zo recent als 1928 plaats, terwijl nestelende vugo's tegenwoordig niet meer weg te denken zijn uit Nederland.

In onze duinstreek zijn Vuurgoudhaantjes als broedvogel (nog) afwezig, ondanks de schijnbare beschikbaarheid van goed broedhabitat (en ondanks dat er in de zeventiger, tachtiger en begin negentiger jaren een aantal jaren tot laat in het voorjaar zingende exemplaren in het Ridderpark zijn vastgesteld). Gelukkig kunnen we deze gave soort in ieder geval buiten het broedseizoen met enige regelmaat in de kijker krijgen. Van gerichte trekbeweging zou bij Vuurgoudhaantjes geen sprake zijn; de soort staat te boek als standvogel. In het najaar van 2007 was de 'doortrekkie' echter buitenproportioneel, en dit verschijnsel schreeuwde er om eens nader bekeken te worden.

Op het aan onze website birdclubkatwijk.nl gekoppelde werkgroepscherm van waarneming.nl werden afgelopen najaar

buitengewoon veel meldingen van Vuurgoudhaantjes doorgegeven. Deze gegevens zijn vanuit de database geëxporteerd en dubbeltellingen zijn er vervolgens met de hand uitgefilterd. Op Vogelringstation (VRS) Meijendel – net ten zuiden van ons waarnemingsgebied gelegen en met daardoor hoogstwaarschijnlijk een redelijke afspiegeling van de vogelbewegingen in ons eigen gebied – werd van alle ringbanen in Nederland in 2007 het hoogste aantal Vuurgoudhanen van een ring voorzien. Hoewel het verzamelen een relatief intensief proces is, kunnen ringgegevens meer inzicht leveren in bijvoorbeeld verplaatsingen en leeftijdsopbouw.

Voor beide datasets is het aantalverloop gedurende het najaar geanalyseerd. Dit is gedaan in decaden: de maanden zijn opgedeeld in drie perioden van tien, soms elf dagen. De resultaten zijn in een grafiek weergegeven.

Uit de velddata blijkt dat er enorm veel Vuurgoudhanen werden waargenomen, maar bij gebrek aan gestandaardiseerde inventarisaties kan er niet goed aangegeven worden hoe het verschil met voorgaande jaren is. Op de ringbaan van VRS Meijendel worden echter al langere tijd gegevens verzameld. Het aantal geringde Vuurgoudhanen lag een factor 5,4 hoger dan het gemiddelde over de

Vuurgoudhaan, Vogelringstation (VRS) Meijndel, 13 oktober 2004 (Sander Pieterse)

Vuurgoudhaan, Vogelringstation (VRS) Meijndel, 30 september 2004 (Sander Pieterse)

periode 2001-2006. Er werden in 2007 dan ook meer Vuurgoudhanen geringd dan in de voorgaande vijf jaar samen!

Voor de aanvang van de 'najaartrek' van Vuurgoudhanen wordt half september gegeven. In 2007 werden echter al in de laatste decade van augustus de eerste Vuurgoudhaantjes van het najaar waargenomen. De relatief vroege start komt ook zeer goed tot uiting in de ringgegevens. De augustuswaarnemingen betroffen op zich geen heel grote aantallen, maar ze vormden wel de voorbode van een buitengewone piek, met name gedurende september en oktober, maar nog doorlopend tot in november. In december leek de verplaatsing tot rust gekomen: op de ringbaan werd geen aankomst van nieuwe vogels meer vastgesteld.

De precieze herkomst van Nederlandse najaarsgasten is onbekend (net als waar onze broedvogels eventueel heengaan). Vreemd genoeg zijn er nauwelijks ringterugmeldingen. Dat Vuurgoudhanen wisselvallig – en in sommige jaren zoals bijvoorbeeld 1972 en 1996 best massaal – voorkomen is op zich geen nieuw gegeven. Echter, het aantal in het najaar van 2007 lijkt, in ieder geval in onze regio, met kop en schouder boven eerdere influxjaren uit te steken. Naar de oorzaken die ten gevolge lagen aan de massale verplaatsing is het gissen.

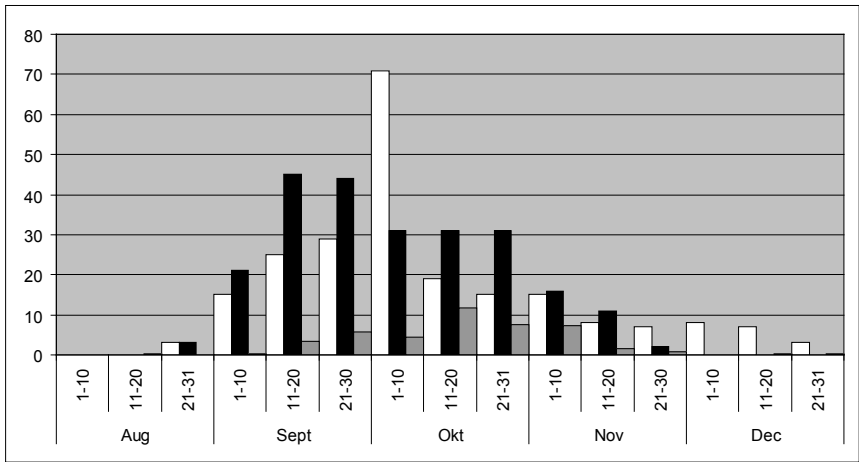
Van neef Goudhaan *Regulus regulus* is het soms *en masse* voorkomen minder onbekend. Het ontvluchten van slechte weersomstandigheden elders lijkt hieraan ten grondslag te liggen: de kleine rakkers zijn erg gevoelig voor extreme koude. Wellicht doen barre condities ook Vuurgoudhaantjes op drift raken? Van opvallend lage temperaturen in het

verspreidingsgebied van Vuurgoudhaan was echter voor zover ons bekend in 2007 geen sprake. Daarnaast manifesteerde de influx zich al zeer vroeg in het jaar, ruim voor het invallen van de winter. Mogelijk spelen andere weersfactoren een rol?

Ook een mogelijkheid is dat de soort een zeer goed broedseizoen achter de rug heeft. Uitgebreide broedvogelinventarisaties uit Oost-Europa, waar de kern van de verspreiding ligt, zijn niet voorhanden. De leeftijdsverhouding van de afgedwaalde Vuurgoudhaantjes kan echter uitkomst bieden. Een populatie-explosie zou zich naar verwachting immers uiten in hogere aantallen eerste kalenderjaar vogels. In het veld is leeftijdsbepaling van deze friemelbeestjes een ware uitdaging. In de hand echter is de leeftijd van het merendeel van de vogels te bepalen aan de vorm van de staartpennen: in de regel spits bij eerste kalenderjaar en afgerond bij oudere vogels. Van de op leeftijd gebrachte vogels in 2007 was 84% in zijn of haar eerste kalenderjaar, terwijl dit voor voorgaande jaren gemiddeld 70% was. Echter het totaal aantal volwassen vogels lag in najaar 2007 ook veel hoger dan normaal. Ook de populatie-explosie hypothese geeft daarmee geen compleet bevredigend antwoord.

De herkomst van de Vuurgoudhanen en de reden waarom ze in grote aantallen in onze contreien verzeild zijn geraakt is op basis van de huidige kennis niet met zekerheid te bepalen. Misschien is het mogelijk om te achterhalen hoe het ze na dat onstuimige najaar in 2007 vergaat, want hopelijk gaan de vele vugo's bij wie een ring omgelegd is de komende jaren meer inzicht in de verplaatsingen van deze soort opleveren.

Het is interessant om dit voorjaar de

Aantalsverloop van Vuurgoudhanen in najaar 2007 op basis van veldwaarnemingen (witte balken, n=225) en ringgegevens (zwarte balken, n=235). Ter vergelijking het gemiddelde aantal geringde vogels gedurende het najaar in de periode 2001-2006 (grijze balken, n=261).

Vuurgoudhaantjes extra in de gaten te houden. Ondanks het opdrogen van de stroom nieuwkomers met het eindigen van de herfst, werden er gedurende de winter van 2007/2008 nog steeds aardig wat vugo's waargenomen. Op het ringstation werden enkele vogels teruggevangen die eerder tijdens de influx waren geringd. Dit wijst er op dat een deel van de influxvogels heeft overwinterd aan de Zuid-Hollandse kust. Misschien wordt het blijven hangen door deze beestjes aan-

gegrepen als een goed excuus om eens in onze omgeving tot broeden te komen?

Literatuur

- Cramp, S, Brooks, DJ, 1992. The birds of the Western Palearctic Vol VI: Warblers. Oxford University Press.
- Bijlsma, RG, Hustings, F, Camphuysen, CJ, 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland: avifauna van Nederland 2. GMB Haarlem / KNNV Utrecht.

Ben Wielstra, Wouter Teunissen, Maarten Verrips & VRS Meyendel

Uit: Leidsch Dagblad 10 maart 2008

Zeer zeldzame vogel gezien

Op Papoea-Nieuw-Guinea zijn Beck's Stormvogels gespot, die al bijna tachtig jaar niet meer waren gezien. Dat meldde de Britse Royal Society for the Protection of Birds. Deskundigen vermoedden dat de vogel was uitgestorven. De zeevogel was slechts twee keer gezien, in de jaren twintig van de vorige eeuw. De Israëliëse ornitoloog Shirihai telde vorig jaar echter meer dan dertig exemplaren. Hij heeft zijn bevindingen onlangs gepubliceerd.

Broedvogelkartering Heerenschoolbos

In 2007 heb ik het Heerenschoolbos geïnventariseerd op broedvogels volgens de SOVON-methodiek. In de periode februari-mei zijn 6 ochtendronden gemaakt. Het onderzochte gebied wordt in het noorden begrensd door de Vliet, aan de oostkant door het Additioneel kanaal, aan de zuidkant door de Tolhuisstraat en in het westen door de bebouwing van de Wilbert en de Vogelwei. De grootte van het park bedraagt ongeveer 6 ha en bestaat voor een belangrijk deel uit beplanting van voornamelijk Beuk en Es aan de westzijde (aangeplant in 1947) en een menging van o.a. Zomereik, Gewone esdoorn en Spaanse Aak aan de oostzijde (begin jaren Tachtig aangeplant). Tevens zijn er een aantal vijverpartijen aanwezig die in het begin van de 19^e eeuw zijn aangelegd. Het bos dat uit dezelfde periode stamt is in de oorlogsjaren helaas verloren gegaan. De aanwezigheid van stinzenplanten zoals o.a. Bosanemoon, Blauwe anemoon, Italiaanse Aronskelk, Voorjaarshelmbloem en Daslook herinneren nog aan het oude landgoed.

Futen, baltsend in slootje nabij vliegveld Valkenburg, Katwijk, 17 maart 2006 (René van Rossum)

In onderstaande tabel zijn de resultaten weergegeven. Tevens zijn de broedvogelgegevens opgenomen van 1990. In dit jaar heeft hier eveneens een volledige broedvogelkartering plaatsgevonden. In de tussenliggende jaren zijn tijdens het broedseizoen onregelmatig territorium-indicerende waarnemingen verzameld. Laatstgenoemde gegevens staan in de tabel vermeld wanneer het aantal territoria die van 1990 en 2007 overtreffen. Nieuwkomers ten opzichte van 1990 zijn Sperwer, Groene Specht, Halsbandparkiet en Vink. Braamsluiper en Grauwe vliegenvanger zijn sinds 1990 niet meer tot broeden gekomen. Van Merel en Huismus is in 2007 geen betrouwbaar beeld verkregen, respectievelijk door het ontbreken van vroege ronden en het niet meenemen van de bebouwing van het verzorgingstehuis in het onderzoek. De afname van Houtduif, Zanglijster en Roodborst is deels te verklaren uit de inventarisatietechniek. In 1990 werd nog niet gewerkt

Ekster (René van Rossum)

met datumgrenzen. De nieuwe SOVON-richtlijn stelt dat voor deze drie soorten minimaal 1 territorium-indicerende waarneming in de maand mei moet zijn verricht om mogelijke overwinteraars uit te sluiten. Daarnaast is sinds 1990 is de bebouwing van verzorgingstehuis de Wilbert uitgebreid ten koste van het park.

*Casper Zuyderduyn
casper@birdclubkatwijk.nl*

Soort	1990	max./jaar	2007
Fuut	1		-
Meerkoet	1	3/1994	2
Waterhoen	2		-
Knobbelzwaan	-	1/1994	-
Boeren-/Wilde eend	5		3
Boomvalk	-	1/1996	-
Sperwer	-		1
Turkse tortel	2		1
Houtduif	8		5
Grote bonte specht	1		1
Groene specht	-		1
Halsbandparkiet	-		1
Spreeuw	1		?
Winterkoning	8		8
Heggenmus	6		4
Roodborst	4		2
Grauwe vliegenvanger	1		-
Tjiftjaf	4	5/1994	3

Soort	1990	max./jaar	2007
Fitis	2		-
Zwartkop	2	3/2004	2
Tuinfluitler	1		-
Braamsluiper	1		-
Merel	16		>3
Zanglijster	4		-
Koolmees	6		8
Pimpelmees	5		4
Staarthees	-	2/2004	-
Boomkruiper	2	3/2003	2
Huisumus	8		?
Vink	-		1
Groenling	2		1
Putter	-	1/1994	-
Gaai	1		1
Ekster	4		3
Zwarte kraai	1		2

Kerkuil *dood gevonden* in Berkheide

In het weekend van 16/17 februari was er weer een totaaltelling in Berkheide. Zondag 17 zou een mooie ochtend worden, maar na een koude nacht, dus ik verwachtte een magere ronde met weinig spektakel. Toch maar een camera meegenomen, want als ik onderhand één ding heb geleerd: nooit het duin in zonder camera. Dat bleek wederom een goede gedachte. Het vaste begin in mijn kavel (5a) is het dennenbosje achter 'Mart'. Altijd even kijken bij de grote meerstammige den in het jaren geleden gekortwiekte en inmiddels weer aardig uitgegroeide esdoornbosje: zijn er weer braakballen van de ransuil? In deze boom heeft de afgelopen jaren een paartje Ransuil gebroed, en de boom was buiten het broedseizoen populair als slaappleats (tot 5 ex).

Bij de boom aangekomen zag ik onderin een lage vork iets liggen in een ongemakkelijke houding. Het was direct duidelijk dat het een dode kerkuil was. Dat bracht mij in verwarring en riep veel vragen op:

- had ik teveel gedronken de vorige avond?
- hoe kan ik nou in mijn kavel zomaar tegen een dode kerkuil aanlopen ter-

wijl ik in 30 jaar Berkheide nog nooit een levende kerkuil heb waargenomen?

- wat doet een dode kerkuil in een den waarin al jaren ransuilen broeden; ben ik zo'n slechte vogelaar?
- waarom gaat hij niet gewoon in een andere boom dood?
- hoe komt hij daar zo in een lage vork terecht?
- is hij ter plekke overleden, of is hij hier door iemand neergelegd?
- waardoor is hij eigenlijk doodgegaan?

Vragen, vragen. De uil had een beschadiging onder zijn linkeroog (bloed op de linkerhelft van zijn gezicht), maar was verder onbeschadigd, en nog maar recent dood. Was hij door een andere vogel verwond? Was hij ergens tegenaan gevlogen (dat klinkt wel erg onuils)?

Waarmee maar weer bewezen is: er gaat niets boven kavel 5a. In elk geval was dit de meest bijzondere/absurde/memorabele vogelwaarneming die ik in Berkheide heb gedaan.

Gerrit van Ommering

Zoals Gerrit de Kerkuil aantrof... (Gerrit van Ommering)

(met dank aan de zelfontspanner)

Veldwaarnemingen

december 2007 - maart 2008

Samengesteld door: Ben Wielstra, ben@birdclubkatwijk.nl

Hier volgt het waarnemingenoverzicht van de periode december 2007 tot en met maart 2008. De interessantste vogelwaarnemingen zijn van de aan onze website <http://birdclubkatwijk.nl> gekoppelde databases van <http://waarneming.nl> en <http://trektellen.nl> gehaald. Op genoemde websites is het totaaloverzicht van de waarnemingen over deze periode terug te vinden. Alle waarnemers worden bedankt voor de moeite die zij namen voor het invullen en doorgeven!

WA Wil Aanhane	LO Leon Olsthoorn
NA Noël Aarts	MO Marijn van Oss
GB Gijsbert van der Bent	LP Luuk Punt
JB Jos van den Berg	ER Erwin Reinstra
BB Bas van der Burg	WR Wim Remmelzwaal
GC Gab de Croock	RR René van Rossum
JD Jaap Dijkhuizen	SSC Sjaak Schilperpoort
BD Bart Dijkstra	BaS Bas van Schooten
EB Ellen de Bruin	BS Bram Schoonenberg
MD Menno van Duijn	CS Cees Schoonenberg
RG Reinder Genuit	PS Peter Spierenburg
FG Frank Gijselhart	SyS Sybren Steensma
JeH Jeroen Haas	AS Ab Steenvoorden
JH Joël Haasnoot	VS Vincent Stork
MH Martin Harskamp	WT Wouter Teunissen
KH Kasper Hendriks	GT Gijsbert Twigt
HH Henry van Houten	HT Huig Twigt
AJ Albert de Jong	MiV Michel Veldt
JK Jan Koen	RV Rinse van der Vliet
ML Maarten Langbroek	JV Jorrit Vlot
WL Wim Langbroek	JaV Jaco Vooijs
DL Danny Laponder	RW Rutger Wilschut
TL Teus Lujendijk	BW Ben Wielstra
AnM Annelies Marijnjs	MWe Marcel van Weeghel
AM Arnold Meijer	MW Maarten Wielstra
HM Huub Middelkoop	CZ Casper Zuyderduyn
MM Mars Muusse	VW Vele Waarnemers
KN Kees Neve	

*Zeetrekwaarnemers bij hotel Savoy,
oktober 2007 (René van Rossum)*

December 2007

Deze periode ging van start met een goed dagje zee trek. De 1e werden twee **Grauwe Pijlstormvogels**, vijf **Grote Zaagbekken** en een **Rosse Franjepoot** opgemerkt (VW). Het aantal **Jan-van-Genten** ging over de honderd, er vlogen honderden **Drieteenmeeuwen** langs en meer dan een half duizend **Alk/Zeekoeten** werden genoteerd (VW). Menno van Duijn en Peter Lindenburg ontdekten onafhankelijk van elkaar dezelfde 1^e winter **Kleine Burgemeester**. De vogel foerageerde in de branding voor het noorderstrand en liet zich fraai bekijken door toegesnelde belangstellenden. Opvallend was dat het een best donker beest betrof, met mooie fijne tekening ook op de handpennen. Hetzelfde exemplaar was in november al onregelmatig op verschillende locaties langs de Zuid-Hollandse kust waargenomen. In het vorige nummer werd uitgebreid aandacht besteed aan de **Middelste Jager**-invasie die in november de kop op stak. De 1^e werden er slechts twee opgemerkt, maar de 2^e toch weer negen (VW). Op de 2^e vloog een adult winterkleed **Zwartkopmeeuw** langs Savoy (VW). De 3^e werden vier **Grote Jagers** en een **Rosse Franjepoot** opgemerkt (MD). De

restanten van een **Middelste Jager** werden op het strand aangetroffen (MD). Een **Kleine Alk** zat de 4^e in de Binnenwatering (MD,LP). Helemaal honderd was het vogeltje niet: hij of zij kroop over het schoeisel van MD de kant op en liet zich daarna optillen. Het alkje werd vergezeld door een **Paarse Strandloper** (MD,LP). Een **Grote Zaagbek** vloog langs de Puinhoop (MD). De 8^e vlogen naast een **Noordse Stormvogel** het schappelijke aantal van achttien **Middelste Jagers** en zes niet nader gedetermineerde **jagers** langs Savoy (VW). Een grote concentratie **Kieviten**, maar liefst 1.400 stuks, werd vandaag opgemerkt in de Ommedijksche polder (LP). Een adulte **Pontische Meeuw** zat kort op het strand en later in de Binnenwatering (VW). 'Phyllo Casper' ontdekte de 8^e een **Pallas' Boszanger** op het terrein van de Bergstichting, eigenlijk net buiten ons waarnemingsgebied (CZ). Gelukkig bleek de Pallas' bereid om zich later naar het Zwarte Pad te verplaatsen. Hier liet de vogel zich door toegesnelde belangstellenden geweldig mooi bekijken. Er zijn nog geen tien gevallen van deze soort in Katwijk en directe omgeving bekend. Ook de hieropvolgende dag werd de boszanger waargenomen, in het gezelschap van een **Tjiftjaf** (VW). De 9^e werden

Koereiger, Lentevreugd, Wassenaar, 18 december 2007 (Siebe Wiersma)

boven het Zwarte Pad veertien **Wilde Zwanen** en een vrouwtje **Grote Zaagbek** overvliegend gezien (VW). De 9^e was een **IJsgors** aanwezig op 's-Gravendijck (PS,AS). Vandaag vloog ook weer een (de) **Kleine Burgemeester** voorbij, dit keer langs de Wassenaarse Slag (KH). De 9^e vlogen nog drie **Middelste Jagers** langs telpost Savoy (VW). Een **Paarse Strandloper** hield zich op nabij de Buitenwatering (CS). De 10^e vlogen in totaal zo'n 40 **barmsijzen spec.** over de plek van de niet meer aanwezige Pallas (BB,MiV). Een **Kleine Bonte Specht** werd de 11e in de omgeving van Hotel Duinoord waargenomen (WA). Zes **Wilde Zwanen** vlogen over 's-Gravendijck (AS). Een **Zwarte Zwaan** zat de 11e op Lentevreugd (NA). De 12e werden twee **Ransuilen** opgemerkt bij het voetbalveld bij Vliegveld Valkenburg (ML,WL). De 13e werd er 's avonds ook één langsvliegend gezien in het Ridderpark (ML). Aangezien een broedgeval van deze rumoerige uilen niet ongemerkt voorbij kan zijn gegaan, zal het in het laatste geval een wintergast betreffen. Een **Pontische Meeuw** werd de 14e opgemerkt in de Binnenwatering (PS). Een **Sneeuwgors** vloog de 15e langs Savoy (NA,BB). Over zee werden de 15^e onder andere zes **Grote Zee-eenden** waargenomen (NA, BB). Op Vliegveld Valkenburg werden de 15^e maar liefst 3.200 **Goudplevierien** geteld (PS). Een adult winter **Zwartkopmeeuw** zat de 16^e in de jachthaven: geen gebruikelijke plaats (PS). Twee **Tjiffen** werden opgemerkt in de Coepelduynen (BB, AS) en een **Ransuil** joeg die avond in Berkheide (MD). Weer een **Grote Zee-eend** vloog de 16e langs Savoy (NA). Tussen het scala aan ganzen dat die dag langstrok, werden ook twee mogelijke **Dwergganzen** waargenomen (BB). Deze soort is slechts één keer vastgesteld in ons gebied: twee stuks, ook langsvliegend tussen Kolganzen. De veestapel van Lentevreugd had de 18e de interesse gewekt van een **Koereiger**. Ontdekker Siebe Wiersma wist de vogel nog net te fotograferen terwijl deze wegvloog richting Vliegveld Valkenburg. Helaas was de vogel daarmee niet weggelegd voor anderen. Het betreft hier pas de tweede waarneming voor ons gebied, na een vogel over zee in 2001. Dit voorjaar werd echter nog wel een mogelijk exemplaar langsvliegend opgemerkt. **Baardmanneltjes** grepen de mogelijkheid om te overwinteren op Lentevreugd met beide

pootjes aan. Op de 20^e werden er maar liefst dertig geteld (GC). Op Lentevreugd werden deze winter ook nog (tot diep in maart) de nodige **Bokjes** en **Waterpiepers** gemeld. Ook drie **Roodborstapuiten** brachten de winter door op Lentevreugd, en op 's-Gravendijck verbleven twee exemplaren (VW). Vanuit Rijnsoever werd nu en dan een overwinterende **Zwartkop** gemeld (MD,AM). Vanaf de 21^e tot de 24^e was een vrouwtje **Krooneend** aanwezig in een wak in de Ruijgelaanse en Zonneveldspolder (ML,WL). De nacht van 21 op 22 december was flinke **Kolganzentrek** hoorbaar (GB). Een **Sneeuwgans** vloog de 22^e over 't Heen heen (WL). Deze soort is zeer zeldzaam in Katwijk, met slechts een handjevol waarnemingen. De status van dergelijk waterwild is altijd twijfelachtig, en zolang ze alleen maar langs blijven vliegen zullen er nooit aanwijzingen voor uitbraak uit gevangenschap aan te tonen zijn. Vandaag foerageerden er vijf **Toendrarietganzen** in de Ruijgelaanse en Zonneveldspolder (WT). Handig, voor de vogelaar, hoe vorst wanhopige vogels naar dun bezaaide overgebleven open stukken water dwingt. Zo zaten er de 22^e maar liefst 18 **Wilde Zwanen** in een wak op het Grote Meer (VW). Ook Lentevreugd en de nabijgelegen polders boden deze winter onderkomen aan deze soort (VW). Er zullen zo'n twintig stuks in ons waarnemingsgebied hebben overwinterd. **Witgatjes** waren deze winter goed vertegenwoordigd. Op Lentevreugd werden er tot wel zes tegelijk waargenomen, en ook in Berkheide en 's-Gravendijck ontbrak de soort niet (VW). Over Berkheide vlogen de 22^e twee **Grote Zilverreigers** (RG, LP). Deze periode werd nog steeds met enige regelmaat een exemplaar waargenomen op Lentevreugd of op Vliegveld Valkenburg of in de omliggende polders (VW). Ook een **Kleine Zilverreiger** was van eind december tot in januari met grote regelmaat op Lentevreugd te vinden (VW). De melding van 12-1 uit de Zonneveldse Polder betrof vast ook dit exemplaar (PS). In Berkheide werden deze periode zeker twee **Roerdompen** opgemerkt en nog een exemplaar werd waargenomen op Lentevreugd (VW). **Waterrallen** mijden normaliter de aandacht, maar eind december werden op allerlei plekken op Lentevreugd en in Berkheide fraai te bezichtigen individuen gemeld (VW). Dit had ongetwijfeld met de kou

*Pallas Boszanger, Coepelduynen, Noordwijk,
8 december 2007 (Casper Zuyderduyn)*

Pallas Boszanger, Coepelduynen, Noordwijk, 9 december 2007 (Jos van den Berg)

en daarmee gepaarde ijsvorming te maken. Bijna was er geen enkele **barmsijs spec.** tot soort gedetermineerd dit jaar, maar gelukkig werden de 23^e toch nog enkele **Grote Barmsijsen** op Lentevreugd (BB) en in Berkheide (ER) opgemerkt. Een **Slechtvalk** knalde de 23^e over Lentevreugd (BB) en een **Bokje** werd opgemerkt in Berkheide (ER). In Berkheide werd nog geregeld een **Bonte Kraai** opgemerkt op de Vrieze Wei of nabij het Grote Meer tussen tientallen **Zwarte Kraaien** (VW). De 26^e werd op laatstgenoemde locatie ook een hybride **Bonte x Zwarte Kraai** gemeld: een vogel met alleen een grijze rug (LP). Een vrouwtje **Blauwe Kiekendief** joeg de 26^e boven Lentevreugd en verschaftte een goed beeld van het aantal verblijvende **Watersnippen** door er maar liefst 73 in paniek te doen opvliegen (AS). Een niet nader gedetermineerde **jager spec.** vloog de 30^e over zee (VW).

Januari 2008

De 2^e verbleef een paartje **Krooneenden** – toch al een zeldzame verschijning in het Katwijkse – op een voor de soort aparte locatie: op zee (SyS,WT,BW). Wel werden deze periode regelmatig **Krooneenden** opgemerkt in niet vrij toegankelijk gebied in Berkheide (zie bijvoorbeeld de resultaten van de totaalstellingen van Werkgroep Berkheide). Een **Blauwe Kiekendief** vrouw was de 3^e in dispuut met een **Havik** boven Berkheide (CS). Minstens 2.000 en misschien wel 3.000 **Brandganzen** flapten de 4^e in een vroeg ochtenduur over zee naar het noorden (GB,RR). Peter Spierenburg kon de 4e vaststellen dat 'zijn' **Dwerggors** voor de derde winter op rij op 's-Gravendijck was teruggekeerd. Hoewel, zou het nog echt dezelfde vogel zijn? In ieder geval bleek het schepseltje, in tegenstelling tot vorig jaar, niet nog één van zijn makkers meegenomen te hebben. Natuurlijk trok het diertje weer veel bekijks. Deze locatie was overigens ook goed voor zo'n 40 overwinterende **Boomleeuweriken** en een zelfde aantal **Veldleeuweriken** (VW). Op Lentevreugd zaten de 5e twee **Bonte Kraaien** tussen de **Zwarte Kraaien** (DL,RV). Er kwamen nog enkele meldingen van deze soort op deze locatie binnen, ook vanuit het aangrenzende

Panbos. Het ging hier telkens maar om één enkele vogel. Wellicht zijn deze waarnemingen niet los te zien van die uit Berkheide? **Bonte Kraai** is nu eenmaal een zeldzaamheid geworden. Op de 27e werd hier nog een exemplaar aangetroffen tussen andere kraaiachtigen in de bomenrand (JB,BB). Een **Pontische Meeuw** werd de 5e gemeld vanuit de Binnenwatering (JD). De 27^e werden er zelfs drie gemeld van die locatie (EB,PS). Twee winterse **Tjiftjaffen** struinden de 6e rond tussen de mezen in het Duinpark (WR). **Bosuilen** hebben de lente altijd al vroeg in de bol: de 6e zat er een in Rijksdorp te jodelen (ER). De 13e werd alweer een **Witte Kwikstaart** gemeld, vanuit de Coepelduynen (RW). Op 's-Gravendijck was er de 26e ook ééntje te vinden (MD). Een derde kalenderjaar **Geelpootmeeuw** stond de 14e voor Savoy (WT, MW). Op de 20e (VW) en de 29e (WT) werden adulte vogels gemeld. **Kleine Rietganzen** verschoven deze maand alweer op weg naar het noorden. Vooral het aantal van 1.500 op de 16e is noemenswaardig (AM). Alvorens door te vliegen verbleef een **Grote Jager** de 20^e kort op zee voor Savoy (VW). Een **Parelduiker** vloog de 26^e langs telpost Savoy en twee **Alken** dreven op zee (TL). De 27^e maakten een wat stevigere wind milde aantallen bulksorten als **duikers** en **Drieteenmeeuwen** los (SS,BS). CS nam op de 29e een **Kleine Bonte Specht** in het zuidelijk deel van Berkheide waar. Het aantal **Grauwe Ganzen** op Lentevreugd was de 30^e opgelopen tot maar liefst 190 (NA). De 30^e werd een overvliegende **kraanvogel spec.** gemeld over 's-Gravendijck (JeH). Eventuele verwarring met een ontsnapte **Jufferkraanvogel** die gelijktijdig in onze contreien rondhing kon niet worden uitgesloten. Ook dubieus: de 30^e werd een vrouwtje **Krooneend** aangetroffen op de vijver in het Panbos, in gezelschap van het mannetje **Mandarijneend** (MD).

Februari 2008

Een flinke storm maande ons vogelaars begin deze maand naar de kust. De 1^e werd een langsvliegende 1^e winter **Kleine Burgemeester** gezien (MD). Weer een donkergetint type, dus vast nog dezelfde vogel. De 2^e werd ook een adult winterkleed **Zwartkopmeeuw** gezien en

Drie Dodaars, Zwarte Pad, nabij de Estec, Katwijk, 20 december 2007 (Arnold Meijer)

Dodaars, Zwarte Pad, nabij de Estec, Katwijk, 14 december 2007 (Arnold Meijer)

kwam toch nog een toefje zeevogel in de vorm van een **Noordse Stormvogel** (VW). Hoewel de wind wat was afgenomen, bracht de 6^e toch leuke zeevogel. Het schappelijke aantal van 383 **Rotganzen** passeerde 's ochtends de post in twee-en-een-half uur (SSc). Ook echte zeevogels kwamen langs; in de vorm van een **Roodhalsfuut**, drie **Noordse Stormvogels**, een zwik **Drieteenmeeuwen** en drie niet nader gedetermineerde **jagers** (SSc). 's Middags kwam weer een **NoSto** langs (LP). Ook de **Kleine Burgemeester** kwam de 6^e enkele malen voorbij gevlogen (LP,SSc). Een adulte **Geelpootmeeuw** vertoefde die dag in de Binnenwatering (LP, SSc). De 8^e zat hier een 3^e winter **Pontische Meeuw** (AJ,JV). **Kleine Zwanen** leken slecht vertegenwoordigd deze winter, maar in februari bleek een clubje van negen vogels toch wel geïnteresseerd in een verblijf op Lentevreugd en de Ruijgelaanse en Zonneveldspolder (VW). Een **Kuifduiker** werd de 9^e zwemmend op zee gezien (BaS). Vanaf een slingerende fiets en wellicht onder invloed werd de 9^e een jagende **Ransuil** gemeld (MD). 800 **Kauwen** sliepen de 10^e in 't Heen (PS). De 11^e werd een **Bokje** bij de **Dwerggors** opgemerkt (MM). Een paartje **Slechtvalken** ravotte de 15^e wat boven Lentevreugd alvorens in zuidelijke richting te verdwijnen (GC). Een **Bokje** werd de 17^e in Berkheide opgestoten (WR). Een uitgebroken **Perzikkopagopornis** zat de 18^e bij de Zanderij (LO). Een wat witkoppiger **Stार्टmees** werd de 27^e op 's-Gravendijck waargenomen (WR). **Witte Kwikstaarten** en **Roodborstapuiten** begonnen langzamerhand weer binnen te druppelen: het voorjaar zat er aan te komen.

Maart 2008

De maand werd ingeluid met een stevige storm, en zoals gewoonlijk stond een delegatie trektellers over zee te turen bij Savoy. De 1e leverde dit, op een tweede winter **Geelpootmeeuw** na (CZ), niks op. De 2e werd echter een **Vaal Stormvogeltje** waargenomen (SSc). Winterwaarnemingen zijn zeer ongebruikelijk voor deze soort (zie Duinstag nr. 1 2007). Eénmaal eerder werd een vaaltje in deze maand waargenomen in Katwijk, op 1 maart 1990. De 2e werden twee **Geelpootmeeuwen** waargenomen: één in de

Binnenwatering en één vliegend naar zuid (SSc). Ook waren vandaag weer de eerste grote aantallen **Kleine Mantelmeeuwen** teruggekeerd (PS,SSc). De eerste twee **Lepelaars** van het jaar stonden de 4e in de Ommedijckse Polder (KN). In Berkheide bij Panbos danste de 6e de eerste zingende **Boomleeuwerik** in de lucht (GB). Op de 13^e liet voor het eerst een **Tjiftjaf** zijn zang horen in Berkheide (WR). Ook kon de eerste **Rouwkwikstaart** van het jaar genoteerd worden: een mannetje onderaan de Puiinhoop (GB). In de Binnenwatering stonden de 14^e een eerste winterkleed **Pontische Meeuw** en een adulte **Geelpootmeeuw** (PS). In de Hoornes werden de 14^e zeven **Pestvogels** gemeld (JV): een soort die deze winter in tegenstelling tot voorgaande jaren erg schaars was in Nederland. Spektakel kwam de 15^e in de vorm van een **Kraanvogel** die over Berkheide vloog, achtervolgd door een **Blauwe Reiger** (ML,WL). De vogel kwam vanuit de richting van Lentevreugd – een plek die haar aantrekkingskracht voor deze soort al meerdere malen bewezen heeft – en vertrok in noordoostelijke richting. De eerste **Kleine Plevieren** (WR) van het jaar vlogen de 15^e over Berkheide. Op 's-Gravendijck deed een **Smelleken** een uitval naar het clubje gorzen (FG, HH). Gelukkig viel onze **Dwerggors** niet ten prooi aan het rovertje; deze publiekstrekker wist het tot in ieder geval de 21^e nog uit te zingen (VS). Een mannetje **Krooneend** was de 15^e aanwezig op het Valkenburgse meer (BD). Ook werd vandaag een vrouwtje **Topper** aangetroffen in de binnenwatering (MO). Op het strand werd een dode **Jan-van-Gent** aangetroffen (JK). Vast een slachtoffer van de storm. Vier **Lepelaars** stonden de 15^e op vliegekamp Valkenburg (ML, WL) en twaalf vogels vlogen over het dorp (MWe). Een die avond boven Berkheide rondvliegende **Grote Zilverreiger** zocht wellicht een slaapplek (NA). De eerste **Bruine Kiekendief** van het jaar passeerde de 15^e Berkheide (NA). Nog meer waarnemingen deze maand kwamen van de 24^e (HT) en de 27^e (JH). De eerste **Zwarte Roodstaarten** werden de 17^e gemeld van om en nabij de Zanderij (GB,GT). Op de 19e werd naast een eerste winterkleed **Pontische Meeuw** ook weer eens een (de?) eerste winter **Kleine Burgemeester** opgemerkt (TL). Op de 19e en de 20e had een groot aantal **Kokmeeuwen** zich nabij de uitwatering verzameld: zo'n

Wilde Zwaan onv, Lentevreugd, Wassenaar, 21 december 2007 (René van Rossum)

1.500 stuks (TL,LP). Op de 20e werden grote aantallen **Smienten** en **Wintertalingen** langs de Zuid-Hollandse en vooral de Noord-Hollandse kust waargenomen. In Katwijk kon tussen de bedrijven door vastgesteld worden dat de eendvogels inderdaad vlogen, maar een volwaardige telling zat er niet in (LP). De eerste **Huiszwaluw** van het jaar vloog de 21^e over Berkheide (HM). De 27^e werd een dode **Kerkuil** op de Puinhoop geclaimd, maar de waarnemer is onbekend. Er worden ondertussen elk jaar wel enkele kerkuilkadavers gevonden (in dit nummer ook uitgebreider aandacht voor een andere vondst tijdens een totaaltelling van werkgroep Berkheide). Er was weinig meer van de vogel over en de veren lieten sporen van vraat zien (afgebeten). Deze sporen wijzen op Vossenwerk, maar een fitte Kerkuil te pakken krijgen lijkt toch beter weggelegd (maar dan nog bij uitzondering) voor de stevigere Bosuil of geduchte vogelvreter de Havik. Mogelijk was de vogel erg verzwakt of reeds overleden toen hij of zij in de kaken van een Vos belandde? Overvliegende **Ooievaars** werden waargenomen de 29^e over Lentevreugd (MH) en de 31^e over de Zanderij (GB). Het grauwe weer deze maand leek het invallen van het voorjaar wat te vertragen, maar eind van de maand werden dan toch de eerste waarnemingen gedaan van enkele typisch in maart arriverende voorjaarsgasten als **Grote Stern**, **Visdief**, **Tapuit**, **Blauwborst**, **Fitis** en **Boerenzwaluw**. In Berkheide zwom op de 29^e een **Geoorde Fuut** bij de Muur (WR). De eerste **Beflijster**, een mannetje, werd de 31^e waargenomen bij camping 'De Zuidduinen' (ML, WL). Zeer opvallend was de waarneming van een mogelijke **Grauwe Vliegenvanger** door en in de achtertuin van JH. Dat zou wel een hele vroege zijn...!

Patrijzenintermezzo

Patrijzen lijken Katwijks terrein terug te veroveren. Hoewel waarnemingen schaars bleven, stamden ze wel uit de gehele periode. Dat het braakliggende terrein te 's-Gravendijck spoedig volgebouwd zal zijn, mag de patrijzenpret niet drukken. Regelmatig werden er vogels gemeld (VW). Op 23-12 bleek het roedel aldaar zich ten opzichte van vorige waarnemingenoverzicht

zelfs met één uitgebreid te hebben tot zeven (AS). Het individueel herkenbare exemplaar met wittige veren in de kop was nog steeds present. Ook om en nabij de Puinhoop werd nu en dan (ten minste) één exemplaar gemeld. Frappant was de waarneming van nog een vogel, die op 9-12 vanaf de Binnenwatering, over de parkeerplaats richting Puinhoop vloog (SSc).

Totaaltellingen Werkgroep Berkheide

Tot en met maart voerde werkgroep Berkheide haar maandelijks wintertellingen uit, om zo ook een beeld te krijgen van wat er buiten het broedseizoen in Berkheide rondspookt. De highlights die nog niet eerder in het waarnemingenoverzicht aan bod zijn gekomen worden er hier uitgelicht.

December (15 & 16): twee **Roerdompen**, 22 **Wilde Zwanen**, drie **Haviken**, een **Bokje**, tien **Houtsnippen**, een **Bosuil**, vier **IJsvogels**, een **Grote Lijster**, vijf **Grote Barmsijzen** en zeven **Goudvinken**.

Januari (12 & 13): twee **Roerdompen**, een **Mandarijneend**, een **Krooneend**, zes **Grote Zaagbekken**, vier **Haviken**, twaalf **Houtsnippen**, drie **Witgatjes**, een **IJsvogel**, drie **Boomleeuweriken**, een **Grote Lijster**, een **Tjiftjaf**, twee **Bonte Kraaien** en vijf **Goudvinken**.

Februari (16 & 17): een **Toendrijetgans**, een **Mandarijneend**, elf (!) **Krooneenden**, een **Nonnetje**, twee **Grote Zaagbekken**, drie **Haviken**, zes **Houtsnippen**, een **Roodborsttapuit**, vier **Grote Lijsters**, een **Tjiftjaf**, een **Matkop** (zitten ze er nou wel of niet?) en vijf **Goudvinken**.

Maart (15 & 16): zeven **Krooneenden**, vier **Haviken**, drie **Houtsnippen**, de eerste (35) **Grutto's** van het jaar, 21 **Boomleeuwerikken** ter plaatse. Soorten die al vroeg in het jaar een territorium beginnen te verdedigen waren inmiddels goed vertegenwoordigd. Een (het) mannetje **Mandarijneend** was de gehele periode aanwezig in de vijver van Panbos.

Grote Zilverreiger, Wassenaarseweg nabij Vliegkamp Valkenburg, 3 februari 2008
(Casper Zuyderduyn)

Kleine Zilverreiger, Lentevreugd, Wassenaar, 22 december 2007 (Jan Hendriks)

Watterral, Lentevreugd, Wassenaar, 22 december 2007 (Luuk Punt)

Watterrallen, Lentevreugd, Wassenaar, 22 december 2007 (Jan Hendriks)

Waterrallen, Lentevreugd, Wassenaar, 22 december 2007 (Jan Hendriks)

Grote Jager, strand Katwijk aan Zee, 3 december 2007 (Menno van Duijn)

Kleine Burgemeester, strand Katwijk aan Zee, 1 december 2007 (Peter Lindenburg)

Kleine Burgemeester, strand Katwijk aan Zee, 1 december 2007 (Menno van Duijn)

Dwerggors, 's-Gravendijk, Katwijk, 26 januari 2008 (Jos van den Berg)

Dwerggors, Gravendijk, Katwijk, 2 februari 2008 (Hans Groen)

Startmees, Panbos, Katwijk, 15 februari 2008 (Hans Groen)

Boomleeuwerik, 's-Gravendijk, Katwijk,
3 februari 2008 (René van Rossum)

IJsvogel ♀, Lentevreugd, Wassenaar,
19 december 2007 (René van Rossum)

3 x rood = mazzel

Op vrijdag 9 mei 2008 vloog er omstreeks 09.00 uur een **Roodkeelpieper** over onze woning aan de Wassenaarseweg.

Op zaterdag 10 mei belde Bas van der Burg mij op dat hij twee jagende **Roodpootvalken** had op Lentevreugd. Snel reageren zorgde ervoor dat ik de vogels zo rond 12.00 uur, ondanks deze hoog aan het jagen waren, kon fotograferen.

Op zondag 11 mei (na eerst één biertje te hebben gedronken op het terras van Hotel

Duinoord) fietsten mijn vrouw en ik naar het Berkheide trektelpunt (is hoogste duintop iets achter Hotel Duinoord). Nog niet onder invloed, zagen wij zo rond 16.00 uur vijf 'zwaluwen' aan komen vliegen. Tot onze grote vreugde vloog er achter vier Boerenzwaluwen één **Roodstuitzwaluw**! Dit groepje vloog gezamenlijk naar het noordoosten.

René van Rossum

***Roodpootvalk**, 2e kalenderjaar ♂, Lentevreugd, 11 mei 2008 (René van Rossum)*

***Roodpootvalk**, adult ♂, Lentevreugd, 11 mei 2008 (René van Rossum)*